

358.

358

1^k

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppt. av Nils Ivar Persson
i Görslövs socken
efter i Bara härad
julfirande i
Görslövs S:m.

Anmärkingar: Uppstecknat
efter Lissa Nilsson
85 år gammal
född i Önsvala i
Mölleberga socken
(1282)

Julfirandet i min hembyggd, i
Görslövs socken, för 40 à 50 år sedan
Julförberedelserna: Slakt, bak, brygg,
gustöjning, julbak och rengöring
hade de ej någon eller några
särskilda dagar att utföra detta
på. De gjorde det så tidigt, att
de skulle hinna med att få
i ordning till julen. Stöpa
gus brukade de göra, när de
hade slaktat får och fått kalv.
När de bryggde till julen, brukade
de brygga både öl och svag-
dricka. Julbaket som bakades
några dagar före jul. Då brukade
(1282)

de baka följande sorters bröd
groft, sursött, florsiktat (fint) och
kavringar. På samma gång som
de satte in brödet i ugnen,
så satte de också in julstekar.
Grisslek i en vraspanna, gäs
och fjästek i en gryta.

Om julafton varo Bjänarna
fria, skas innan kväll när
kyrkklockorna böjade ringa,
och då böjade drängarna skjuta
julen in. Julaftons morgon
skulle först kösen upps och baka
stenskakar till "Julahögarna", som
jag skall tala om sedan. Till
middagsmat julafton brukade
de ha köttsgrypa. Julafton om
kvällen brukade de äta två mät-
tider. En måltid så fort som
det blivit mörkt, och julen
var inskjuten, samt en måltid
kl. 10 på kvällen. Den första

Uppt. av Nils Ivar Persson Anmärkingar:

i Gärslövs socken

efter i Bara härad

måltidens rätter voro smörgås,
lutfisk och södergröt (kongröt).
Risgrynsgröt brukades ej. Varje
högtidsdag i hela julen, brukade
de äta fint bröd till allsmåltid-
erna. Innan de serverat av bord-
et, kom käserna in med julahögarna.
Dessa bestod av en kaviing, ett
stycke stek av alla tre sorterna,
nämligen gäs, gris och fårstek,
ett stycke sylta av både pressylta
och vitsylta, sex stekbaker, en
klona och en garra. Allt detta
var en hög, och varje fjänare
både drängar och käser fingo

4.
var sin hög. Julahögarna
brukade de gömma, käserna
brukade laga sitt med sig
till sina horn. Efter maten
så sjönga och läste de några
psalmer. Sedan lekte de många
sorters jullekar. Lomliga kläd-
de om sig, - och ginga jula-
spåke till grannen. När de
kommit dit, var det kanske
någon eller några - av dessa
som följde med till nästa
granne och till sist var det
en stor flock som gick
från gård till gård. De
brukade ha fångat en sparv.
När de öppnade dörren, släppte
de fågeln i rummet, detta
var upplyst av ljus, och fågeln
plög på ljuset, och så slettes
ljuset, och det blev mörkt i
rummet. Julafton brukade

Uppt. av *Nils Ivar Persson*
i *Görslövs socken*
efter i *Bara härad*

Anmärkingar:

somliga ha en halv grisfot.
Denna gick, han och kastade
in genom dörren till en gramma.
När han kastat in grisfoten,
sprang han och gömde sig.
Men kunde de som han
kastat in grisfoten till lags
fast honom, skulle han ha lika många
supar brännvin, som det var ben i
den halva grisfoten. Jullekarna
var både många och trev-
liga. Lekar som de lekte då var
sådana som storma havet,
slecka fjuset, ska blackan,
lära barn, fria för Ninni, mäka

gässlingar m. fl. Julgran brukades ej. Julklappar hade de ej på den tiden. Husdjuren fingo en vanliga utfodring. Juldagen brukade det vara jultäta i kyrkan. I husen, utmed vägarna som ledde till kyrkan, brukade det brinna gis i fönstren. Till frukost brukade de ha stuvad fisk, samt kokt öl och slag på sädgröt. Till middag hade de mjölk, istället för öl, till gräten. Till kvällsmat var det sylta och smörgår. Annandagen skulle det alltid ätas, stekt blodkarv till frukost. Nyårsafton var det ungefär det samma som julafton, men de fingo ej några julahögar. Nyårsnatten brukade drängarna gå och både ringa och skjuta, läst ut det gamla året, sen

Uppt. av Nils Ivar Persson
i Gästlös socken
efter i Bara härad
Gästlös by
i Skåne

Anmärkingar:

Den Lissa [Måsen]
85 år Omvaka

in det nya året. Trettondedagen,
en kvällen, brukade drängarna
gå omkring med stjärnan.
Personerna, som skulle vara
med, var konung, herodes och
konungen av Myrland med var
sin betjänt, tre vise män
och en stjärnförare samt en
en speleman. Detta var person-
erna, som skulle kunglet vara
med. Där till kom några, som
skulle vara med och sjunga,
men deras antal var ej så
noga bestämt. Gästabud bru-
kade det ej vara fören efter jul.

Så, som jag skildrat
det, firade de julen i min
hombbyggd för 40 à 50 år sedan.
Men så gick det ej till längre
ut i tiden, utan den person,
som jag hört detta av, sade,
att förr brukade de ej servera
av bordet under hela julen,
utan de flyttade maten
ned till andra ändan av
bordet, och lade duken över.
Detta hade hon förstås ej varit
med, om.

Uppt. av Nils Ivar Persson
i Görstövs socken
efter i Bara härad.

Anmärkning: Uppstecknat
efter Lissa Nilsson
85 år gammal
född i Onvala i
Mölleberga socken.

Böner skulle sättas, när körsbärs-
träden blomnade. Lin såddes ej fören
sädesslagen var sådda.

De första juldagarna komma
med januaris väder.

Så länge, som grodorna knarra,
före Pålboagsdag, så länge skulle det
bliva kallt efter, så att de skulle
gå tuga.

Den siste april, på natten, brukade
de sjunga maj. De, som sjungit
maj, brukade gå omkring ringafton
och lägga ägg, ty i visan stod: Låt
hönan giva ägg på fat, ty maj är
välkommen o. s. v. Utav äggen, som

de fingo, brukade de ställa till
gille med dans. Detta hade de på
Pingsdagen och i bland varade det
även annandag pingst. x

Linberedning. De skulle först rista
ryps den ur jorden. Sedan skulle de
sätta den i hövstugar. När hören var
korr, så att de kunde bräcka den, gjorde
de detta. Sedan breddde de ut hören
på en stubb till bättre torkning.
När den var korr, intogs den i hus.
När hören var kommen i hus, skulle den
först brytas, sedan skämmas och häglades
den. Då erhölet man här och blänor.
Hören spanns direkt, men blänorna
tinga de först kardar innan de kunde
spinnas. På somliga gårdar fanns
ett brydestugar. I dessa eldade de,
och torkade linen, innan de bröt den.
Somliga grävde en grop, invid en
sitvall, och eldade i gropen. Hören
var utbredd på pinnar över gropen,

Uppt. av Nils Ivar Persson
i Göstörns socken
efter i Bara härad.

Oluf Skane
uppt. av

Anmärkingar:

Bruttet av
Sissa Nilsson
85 år, Örnövala

och på detta sätt brände de linen. I
bland när det brann för skarpt,
kunde det hända, att linen föllade
eld och brann upp. x

De skulle ej sälja ny ält skär-
torsdag.

Fastlagsafton brukade de slå
katten ur kunnan eller sida och
laga ringar. Den som vann kall-
ades för kung. De, som ridit fastlags-
afton, brukade ställa till gille fast-
lagsmåndag.

Påskdagen skulle de ej äta ägg,
ty då finga de bölder.

Om en människa mätat fot, med

sviklig avsikt, så skulle hon ej
få so, sedan hon var död. Utan
hon skulle springa omkring, på
äkrarna, och mäta, sedan hon var
död. En sådan kallades för lyktgubbe,
 därfö att de visade sig om nätterna.